

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

Część I

Podstawy analizy i modelowania systemów

1. Charakterystyka systemów informacyjnych	13
1.1. Pojęcie, cele i zadania systemów informacyjnych	13
1.2. Zmienność otoczenia	25
1.3. Procesy globalizacyjne	28
1.4. Rozwój technologii informacyjnej	30
1.5. Potrzeba konstruowania systemów niezawodnych i zintegrowanych	37
1.6. Podnoszenie jakości systemu	42
2. Rola analizy i modelowania w doskonaleniu systemów	45
2.1. Przesłanki analizy	45
2.2. Cel i zakres analizy	49
2.3. Analiza jako faza cyklu życia systemu	52
2.4. Uwarunkowania realizacyjne analizy	62
2.5. Istota i przesłanki modelowania	65
2.6. Miejsce i etapy modelowania w cyklu życia systemu informacyjnego	71
3. Metody i techniki identyfikacji użytkowników systemu i opisu ich potrzeb informacyjnych	76
3.1. Metody identyfikacji użytkowników	76
3.2. Techniki badania potrzeb informacyjnych	80
3.3. Narzędzia prezentacji wyników	90

Część II

Podjęcia badawcze stosowane w analizie

4. Metodologia analizy systemów informacyjnych	99
4.1. Metodologiczny charakter podejścia badawczego	99
4.2. Typowe podejścia badawcze	101
4.3. Podejścia strukturalne i obiektowe	104
4.4. Narzędzia CASE	107
5. Wybrane metodyki analizy systemów informacyjnych	110
5.1. Istota i zastosowanie metodyk analitycznych	110
5.2. Specyfika metodyki analizy dla małych i średnich organizacji	111

5.3. Metodyka IFS jako przykład rozwiązań analitycznych dla dużych organizacji	114
5.4. Metodyka ARIS jako narzędzie analityczne	116
6. Przykłady rozwiązań analitycznych	119
6.1. Określenie studium przypadku	119
6.2. Realizacja rozwiązania	121
6.3. Opis dokumentacji	127

Część III

Podejścia badawcze stosowane w modelowaniu

7. Modelowanie z wykorzystaniem Unified Modeling Language	137
7.1. Procedura obiektowego modelowania systemu informacyjnego	137
7.2. Charakterystyka standardu UML	142
7.3. Statyczne i dynamiczne diagramy UML	147
8. Modelowanie z wykorzystaniem notacji strukturalnych	159
8.1. Główne założenia analizy i projektowania strukturalnego	159
8.2. Narzędzia modelowania	160
8.3. Wybrane notacje graficzne	168
8.4. Proces budowy modelu w podejściu strukturalnym	170
8.5. Zalety i wady podejścia strukturalnego	175
9. Modelowanie zorientowane na zdarzenia biznesowe	177
9.1. Koncepcja modelowania zorientowanego na zdarzenia biznesowe (REAL)	177
9.2. Zasady modelowania	184
10. Prezentacja wybranych pakietów CASE	189
10.1. Pakiety wspomagające modelowanie procesowe	189
10.2. Pakiety wspomagające modelowanie strukturalne	191
10.3. Pakiety wspomagające modelowanie obiektowe	194
11. Przykłady rozwiązań modelowych	198
11.1. Określenie studium przypadków	198
11.2. Realizacja rozwiązania	199
11.3. Opis dokumentacji	207
Literatura	210
Indeks haseł	216
Spis rysunków	226
Spis tabel	228

Wstęp

Współczesne organizacje stają przed wyzwaniami wynikającymi z globalizacji procesów gospodarczych oraz szaleńczego rozwoju technologii informacyjnych, które stwarzają szersze i ciekawsze możliwości w zakresie funkcjonowania organizacji. Podmioty gospodarcze działające w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu poszukują nowych rozwiązań systemowych, umożliwiających zwiększenie efektywności zarządzania. Tradycyjne paradygmaty zarządzania są już niewystarczające do optymalizacji rozwiązań implementowanych w podmiotach gospodarczych. W takich warunkach gospodarki rynkowej szczególnego znaczenia nabiera elastyczność w prowadzeniu działalności, czyli umiejętność dostosowywania się do zmiennych warunków otoczenia. Odbieranie sygnałów i reagowanie na sygnały płynące ze środowiska, w którym funkcjonują podmioty rynkowe, jest możliwe dzięki tworzeniu i modelowaniu dobrze zorganizowanych systemów informacyjnych.

Znaczenie informacji dla kondycji procesów zachodzących w organizacji jest wprawdzie niezaprzeczalne, ale pod warunkiem, że gromadzone informacje są aktualne, rzetelne i użyteczne dla zachodzących procesów decyzyjnych. Aby procesy biznesowe były właściwie odzwierciedlane w systemach informatycznych, konieczna jest ich ciągła analiza i modelowanie, pozwalające na optymalizację wszystkich procedur informacyjnych.

Problematyka związana z analizą i modelowaniem procesów biznesowych wybranych obszarów działalności przedsiębiorstwa jest od wielu lat jednym z ważniejszych nurtów badawczych realizowanych w Katedrze Inżynierii Systemów Informatycznych Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Pierwszą ważną publikacją z tej dziedziny była książka pod redakcją Adama Nowickiego, pt. *System informacyjny marketingu przedsiębiorstw. Modelowanie*, opublikowana w 2005 roku przez Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. Kolejnymi znaczącymi pozycjami dotyczącymi analizy, modelowania i implementacji systemów informacyjnych są monografie opracowane przez pracowników w ramach prac statutowych Katedry: *Systemy informacyjne logistyki. Część 1. Podstawy*, pod red. Adama Nowickiego, *Systemy informacyjne logistyki. Część 2. Modelowanie*, pod red. Adama Nowickiego i Iwony Chomiak-Orsy, oraz *Systemy informacyjne logistyki. Część 3. Implementacja*, również pod red. Adama Nowickiego i Iwony Chomiak-Orsy. Wszystkie trzy pozycje zostały wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu w latach 2006-2008.

Analiza literatury przedmiotu wskazuje, że na rynku wydawniczym brakuje pozycji o tematyce ściśle związanej z zagadnieniami dotyczącymi analizy i modelowa-

nia systemów informacyjnych. Nasza publikacja stara się uzupełnić pod tym względem istniejącą lukę.

Prezentowana książka została podzielona na trzy części, omawiające kolejno zagadnienia z obszaru: podstaw analizy i modelowania systemów informacyjnych, podejść badawczych stosowanych w analizie systemów informacyjnych oraz podejść badawczych stosowanych w procesie modelowania. W pierwszej części książki przedstawiono Czytelnikom najważniejsze aspekty związane z podstawami analizy i modelowania systemów informacyjnych, toteż pierwszy rozdział stanowi wprowadzenie w tematykę związaną z systemami informacyjnymi. Opisane zostały w nim zagadnienia takie, jak zmienność otoczenia oraz procesy globalizacyjne, które są podstawowymi determinantami rozwoju technologii informacyjnych. Autorka w kolejnych punktach zaprezentowała Czytelnikom podstawowe pojęcia i terminy z zakresu teorii systemów informacyjnych, potrzebę konstruowania niezawodnych i zintegrowanych systemów informacyjnych oraz znaczenie podnoszenia jakości tychże systemów. W drugim rozdziale autorzy przedstawili Czytelnikom rolę analizy i modelowania w doskonaleniu systemów informacyjnych. Rozdział ten zawiera kompendium wiedzy dotyczącej przesłanek oraz uwarunkowań analizy i modelowania systemów informacyjnych. Rozdział trzeci poświęcony został metodom i technikom identyfikacji użytkowników systemu oraz identyfikowaniu i wydobywaniu potrzeb informacyjnych od zdefiniowanych użytkowników systemu. W dalszej części rozdziału opisano narzędzia służące do prezentacji wyników identyfikowania tych potrzeb.

W drugiej części książki autorzy zaprezentowali podstawowe podejścia badawcze stosowane w analizie systemów informacyjnych. Kolejno w rozdziałach przedstawiona została metodologia analizy systemów informacyjnych, wybrane metodyki analizy oraz – w rozdziale szóstym – przykłady rozwiązań analitycznych.

Trzecia część książki zawiera opis i charakterystykę podstawowych i najważniejszych zagadnień związanych z modelowaniem systemów informacyjnych. Autorzy w kolejnych rozdziałach omawiają modelowanie wykorzystujące narzędzia i notacje zdefiniowane przez Unified Modelling Language, podejście strukturalne i modelowanie zorientowane na zdarzenia biznesowe. Każdy z rozdziałów został sformułowany w podobny sposób, polegający na zaprezentowaniu istoty i cech charakterystycznych konkretnego podejścia oraz przedstawieniu sposobów konstruowania i tworzenia wybranych narzędzi graficznych wykorzystywanych w omawianych podejściach. Rozdział dziesiąty zawiera opis wybranych pakietów CASE, stosowanych do modelowania procesów informacyjnych. Zostały w nim omówione narzędzia informatyczne stosowane w modelowaniu procesowym, strukturalnym i obiektowym. Ostatni rozdział opisuje przykładowe rozwiązania modelowe, stosowane w reengineeringu procesów informacyjnych.

Niniejsza książka została napisana z myślą o dwóch grupach Czytelników. Pierwszą z nich stanowią studenci tych uczelni państwowych i prywatnych, które

kształcą w dziedzinie zarządzania i informatyki. Oznacza to uwzględnienie w programach kształcenia zagadnień analizy i modelowania systemów informacyjnych i traktowania powyższego procesu jako niezbędnego elementu zarządzania przedsiębiorstwem. Druga grupa to pracownicy związani z wdrażaniem i implementacją nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz zajmujący się modelowaniem i mapowaniem procesów informacyjnych. Oczywiście autorzy będą usatysfakcjonowani, jeżeli z książki skorzystają wszyscy ci Czytelnicy, dla których powyższa problematyka jest interesująca.

Adam Nowicki, Iwona Chomiak-Orsa